GŁOS POMORSKI

Nr. 265 — Rok 4.

(GAZETA POMORSKA)

Numer pojedyńczy 10 gr. (Numer niedzielny 15 gr.)

Prenumerata miejscowa: Przy odbiorze w ekspedycji **1,80 Złp.** w agenturach miejscowych miesięcznie **1,85 Złp.**, przez pocztę przy zamówieniu przez ekspedycję naszą **2.05 Złp.**, wprost na poczcie lub u listowego miesięcznie **2,13 Złp.**, dla W. M. Gdańska 2,5 Guld. Gd. — pod opaską w Polsce **3,50 Złp.**, do Gdańska 4.00 Guld. Gd., do Francji 18 fr., (z wysyłką co 2-gi dzień 14 fr). do Anglji 5 shil do Stanów Zjednoczonych 80 cent. W razie nieprzewidzianych wypadków, jak strejki, przeszkody techniczne i. t. d. prenumeratorzy nie mają prawa żądania niedostarczonych numerów, lub zwrotu prenumeraty.

Rachunek bieżący: Bank Powiatowy Grudziądz, Bank Związku Spółek Zarobk., Danziger Privat-Aktienbank Gdańsk i Grudziądz, Bank Polski Grudziądz. — Konto czekow. Gdańsk nr. 2980. Konto pocztowe. Kasa Oszczędności, Oddział w Poznaniu nr. 201 193. Miejsce płatności wykonania Grudziądz.

Ogłoszenia z Polski. Wiersz wysokości milimetra w dziale ogłoszeniowym na stronie 8-łamowej 8 groszy w dziale reklamowym na stronie 1-3 łam. przed tekstem 60 groszy, wśród tekstu 35 groszy za tekstem 28 groszy dla W. M. Gdańska wiersz m/m. 8-łam. w dziale ogł. 0,10 Guld. Gd., wiersz m/m 3-łam. przed tekstem 0,66 Guld. Gd., w tekście 0,40 Guld. Gd., za tekstem 0,31 Guld. Gd., dla Niemiec dochodzi 50% nadwyżki, dla reszty zagranicy 100% nadwyżki. Za tłomaczenia 20 proc. nadwyżki. — Rachunki są natychmiast płatne. — Administracja nie przejmuje odpowiedzialności za terminowe umieszczenia ogłoszeń.

Rękopisów nadesłanych nie zwraca się.

Dyrektor przyjmuje od godz. 10-tej do 11-tej przed południem.
Redaktor Naczelny przyjmuje od godz. 11-tej do 12-tej w południe.

Redakcja i Administracja Groblowa 27/29. | **Grudziądz,** piątek, dnia 14-go listopada 1924. | Telefon nr. **50 i 51.**

Zmiany w rządzie.

Dymisje.

WARSZAWA, 13 XI (AW) Prasa warszawska podaje, że gen Majewski (wiceminister spraw wojsk.) zgłosił podobno swoje stanowisko do dyspozycji min. spraw wojsk. Min. Sikorski nie udzielił dotychczas odpowiedzi. Również stanowisko szefa gabinetu min. spraw wojsk.. które dotychczas obejmował płk. Szpakowski, ma w najbliższym czasie objąć płk. sztabu gen. Tadeusz Malinowski.

*

WARSZAWA, 13 XI (AW) Ministrowie Hübner, Darowski i Wyganowski zgłosili wczoraj w godzinach popołudniowych na ręce premjera Grabskiego — swoją dymisję, która została przyjęta. Nowe nominacje nie mogą wcześniej nastąpić jak w piątek.

Z sejmowych komisyj.

Warszawa, 12. 11. (Pat.) Sejmowa komisja budżetowa na dzisiejszem posiedzeniu obradowała w dalszym ciągu nad dodatkową ustawą skarbową na rok bieżący. Szczegółowo dyskutowana była w dniu dzisiejszym część, dotycząca dodatkowego kredytu dla M. S. Wewn.

W dyskusji jaka się rozwinęła na podstawie referatu pos. Rusinka na pierwszy plan wysunęła się kwestja bezpieczeństwa województw wschodnich, która też została obszernie omówiona z tem jednak, że zasadnicze omówienie tej sprawy odłożono do czasu dyskusji szczegółowej nad budżetem na rok 1925. W wyniku dyskusji, w której zabierali głos przedstawiciele wszystkich ugrupowań poselskich oraz przedstawiciel rządu p. wiceminister Olpiński, komendant Policji Państwowej p. Borzemski i dowódca K. O. P. gen. Mińkiewicz, dodatkowe kredyty dla M. S. Wewn.

Uwzględniono zgodnie z przedłożeniem rządowem odrzucając zaś wniosek pos Wasynczuka (kl. ukr.) o skreślenie funduszu dyzpozyjnego ministra spraw wewn.

Warszawa, 12. 11. (Pat) Sejmowa komisja rolna w pierwszym punkcie porządku dziennego załatwiła wniosek pos. Kapelińskiego (Wyzw.) w sprawie pomocy dla gospodarstw zniszczonych przez pożar. Referował pos. Stolarski. Przyjęto szereg rezolucji, wzywających rząd do przyjścia z pomocą pogorzelcom. Następnie komisja załatwiła wniosek pos. Kapelińskiego o przymusowe zaliczanie nieużytków, a wreszcie wysłuchała sprawozdania p. ministra reform rolnych o stanie prac nad ustawą o reformie rolnej. P. Minister zakomunikował, że prace nad projektem tej ustawy są na ukończeniu i że wkrótce odpowiedni projekt będzie wniesiony na Radę Ministrów. Zgłoszono wniosek, by komisja wobec tego, że rząd odpowiedniego projektu w myśl poprzednio uchwalonego wniosku komisji nie przedstawił w ciągu trzech tygodni od powyższej daty wzięła pod obrady projekt o wykonaniu reformy rolnej przedstawiony przez klub Wyzwolenia. Wniosek ten większością głosów został odrzucony.

Tymczasowo utrzymano wniosek poprzedni w kwestji rozpatrzenia projektu, wniesionego przez pos Poniatowskiego (Wyzw.) łącznie z mającym być wniesionym projektem rządowym.

Poseł Hertz żąda sądu.

Warszawa, 12. 11. (A.W.) Z powodu zarzutów postawionych przez posła Korfantego posłowi Hertzowi z N.P.R., poseł Hertz zwrócił się do marszałka z żądaniem sądu marszałkowskiego.

Żydzi krzyczą o prześladowanie na Pomorzu.

Warszawa, 12. 11. (Pat). W odpowiedzi na interpelację pos. Grunbauma i towarzyszy w sprawie **znęcania się policji nad żydami na Pomorzu** p. minister spraw wewn. w piśmie, przesłanem na ręce p. marszałka Sejmu wyjaśnia, że w wyniku przeprowadzonych dochodzenie nie widzi powodu do zatrzymania przez policję wymienionych w interpelacji osób wyznania mojżeszowego na stacji w Działdowie, wobec tego polecił wdrożyć dochodzenie dyscyplinarne przeciwko posterunkowemu, który z własnej inicjatywy tymczasowo przetrzymał izraelitów.

Ohydny mord bandy dywersyjnej.

Warazwawa, 13. 11. (Tel.) Przed kilku dniami mała wioska Kimidiszki leżąca w powiecie święciańskim województwa nowogrodzkiego, stała się w nocy widownią zuchwałego i krwawego napadu bandytów sowieckich.

Mianowicie 8—10 „herojów“ kresowych, uzbrojonych od stóp do głów i częściowo zamaskowanych, napadło nagle na plebanję wioski Bandyci wyciągnęli chorego proboszcza z łóżka i poczęli w okrutny sposób znęcać się nad nim.

Z prawdziwie katowską premedytacją i spokojem przypalali staruszkowi pięty, wybijali zęby, połamali kości a na koniec rozcięli brzuch i wyciągnęli wnętrzności.

Dokonawszy tego ohydnego czynu, bandyci ograbili doszczętnie plebanję poczem podpalili całe gospodarstwo.

Zarządzony natymiast pościg nie dał pomyślnych rezultatów.

Instrukcje sowieckie przeciw Polsce.

Warszawa, 12. 11. (AW.) „Przegląd Wieczorny“ donosi o aresztowaniu niejakiego Franciszka Krawczyka, który usiłował przejść granicę sowiecką. Znaleziono przy nim szczegółowe instukcje do napadów na pociągi. Instukcja zaleca przedewszystkim rabowanie wagonu pocztowego a potem pasażerów, a stawiający opór mordować. Krawczyk przyznał się, że przy podziale łupu zamordował przywódcę bandy pod Leśną Iwana Strugę, który chciał jego skrzywdzić przy podziale.

Ludendorff przegrywa.

Berlin, 12. 11. (AW) Zatarg między następcą trona Ruprechtem a generałem Ludendorfem objął szersze koła. Zarówno bawarski jak i ogólno niemiecki związek oficerów stanęły po stronie następcy tronu przeciwko Ludendorffowi, z którym oficerowie uchwalili zerwać stosunki towarzyskie.

Mowa prezesa Klubu Ch. D. posła J. Chacińskiego nad expose p. premjera na plenum Sejmu dnia 4. XI. 1924 roku.

V.

Proszę Panów, jednak przy tej okazji nie mogę pominąć milczeniem jeszcze jednej okoliczności. Oto mamy ustawowo zagwarantowany 8 godzinny dzień pracy, ten 8-godzinny dzień pracy jest coraz bardziej atakowany i w prasie i w społeczeństwie, a nasz Rząd nie poczynił należytych kroków na terenie międzynarodowym, ażeby sprawę 8-godzinnego dnia pracy dostatecznie wyjaśnić. Kiedy Międzynarodowe Biuro Pracy w lutym rb. zwołało w Genewie posiedzenie, celem rozpatrzenia sytuacji wywołanej 10-godzinnym dniem pracy w Niemczech, przedstawiciele robotników rozmaitych krajów, którzy tam zasiadali, wystąpili z ostrymi zarzutami przeciwko Niemcom, krytykując Rząd niemiecki, że nie stosuje się do konwencji Waszyngtońskiej; a wtedy delegat robotników niemieckich p. Leipert, socjalista, oświadczył, że robotnik niemiecki potrafi sam należycie bronić swoich praw i nie potrzebuje żadnej obrony, i że wobec nieratyfikowania tej konwensji przez żadne z wielkich mocarstw międzynarodowe biuro pracy niema tytułu do żadnej ingerencji w tym względzie a pozatem Niemcy chcą sumienni zapłacić odszkodowania i dlatego muszą pracować dłużej.

Tutaj apeluję, nie używając bynajmniej tego momentu w celach jakiejś konkurencji partyjnej i nie mając na myśli wtykania szpilek któremukolwiek, z klubu poważnie apeluję do kolegów z P. P. S., aby wszystkich wysiłków w międzynarodówkach użyli, aby nasz najgroźniejszy konkurent gospodarczy nie znajdował się w takiej sytuacji iż tam się uważa za cnotę robotników, pracowanie 10 godzin na dobę. Mówi się, że niemiecki robotnik, tak samo jak w swoim czasie wiernie walczył w armji niemieckiej pod sztandarami cesarskimi, tak samo teraz ten robotnik niemiecki resygnuje wielkość i potęgę gospodarczą Germanji. Tam taka atmosfera panuje, sądzę, że nie na to są międzynarodówki i kongresy międzynarodowe pracy, aby wytwarzać opinję, że Polska jest krajem białego terroru, że w Polsce dzieje się jak najgorzej masom, pracujacym. a że z zagranicy

płyną nowe idee socjalne, które Polska nie uznaje, aby pod tym płaszczykiem robotnikowi polskiemu konkurencję wytwarzać w kraju i zrospaczonego zmuszać do emigracji zarobkowej, aby tam swoją pracą wzbogacał obce narody i państwa.

I niemałe zadanie ma tutaj do spełniania P. P. S., która należy do Międzynarodówki, żeby otwarcie towarzyszom niemieckim powiedziała, że tą drogą wzmacniają opozycje w Polsce przeciw zdobyczom warstwy robotniczej. I tak samo Rząd nasz powinien zwrócić na to uwagę, na terenie międzynarodowym i powiedzieć, że mocno to komplikuje stosunki. Tam, gdzie Konferencja Waszyngtońska się odbywała, tam, gdzie postanowiono regulowanie długości pracy, tamto państwo goszczące ten kongres nie miało swojego delegata, bo konstytucja amerykańska nie przewiduje jakichkolwiek ograniczeń pracy. **To jest bluff na szkodę warstwy robotniczej polskiej, to jest stawienie robotnika polskiego w gorszych warunkach** w porównaniu z innemi narodami. Z tem musiemy bardzo wyraźnie walczyć jeśli nie chcemy, by robotnik przypomniał nam o naszych obowiązujących (oklaski).

Na zakończenie pozostaje mi określić nasz stosunek do obecnego gabinetu. Proszę Panów, stosunek nasz raczej polega na stosunku do szefa tego Rządu p.Grabskiego, jako Ministra Skarbu. Uważam, że sprawowanie rządów w Polsce, w takich warunkach, kiedy właściwie niby niema przesilenia, rzadko jest przesilenie otwarte, ale trwa chroniczne ciagle przesilenie, albowiem ciagle jakiś Klub wyłuskuje jakiegoś Ministra z gabinetu i tego wyłuskiwania nie można kłaść zresztą na karb jakiegoś jednego Klubu. Tak się już utarła u nas taktyka parlamentarna.

Istotnie sprawować rządy w takich warunkach, w warun. chronicznego przesilenia, ciągłych pretensyj z tej czy innej strony na tego czy innego Ministra nie jest rzeczą łatwą, a przytem w takich warunkach, jak obecnie, w warunkach przesilenia gospodarczego, i początkowego okresu sanacji naszych finansów i naszego skarbu. Otóż w tych warunkach, aczkolwiek możebym tu iść powinien właśnie w normalnym trybie, ieść śladem przedstawicieli innych klubów i po kolei zająć się poszczególnymi Ministrami, tą drogą nie pójdę. Dostatecznie są znane nasze zastrzeżenia z prasy i z konferencji Panu Premjerowi, zastrzeżenia co do niektórych posunięć tego rządu, dostatecznie jest znane Panu Premjerowi stanowisko nasze, do Pana Ministra Darowskiego, który tak nieopatrznie pozwolił sobie pod adresem mojego Klubu, nie najbardziej może w Sejmie niepaństwowego i nie najbardziej utrudniającego wszystkim Rządom rządzenia, pod adresem tego właśnie klubu i tego stronnictwa rzucić na publicznem posiedzeniu zarzut bardzo nieprzyjemny antypaństwowości. Tych spraw nie będę poruszał, tej analizy w stosunku do Rządu obecnego nie będę robił, bo bałbym się, żeby przy głosowaniu nie znaleźć się w takiej sytuacji w jakiej znalazły się przy głosowaniu nad incydentem, a i przy wyniku obecnej debaty niektóre inne kluby... (Wesołość na lewicy, głosy: Zw. Lud. Narodowy).

W tym całym gabinecie, według opinji niektórych moich przedmówców są tylko albo ministrowie wojny, którzy właściwie są ministrami spraw zagranicznych, co właściwie zaszczytu p. Ministrowi Spraw Zagranicznych nie przysparza, jeżeli znosi taką rolę, żeby za niego kto inny robił politykę w Paryżu; albo Ministrowie Oświaty, którzy cały wysiłek kierują na to, żeby oświatę w Polsce zabić, albo Ministrowie Spraw Wewnętrznych, którzy taki system policyjny wprowadzają, przy którym bledną systemy policyjne dawnych państw monarchicznych, dlatego proszę Panów, tej całej dyskusji unikam i mogę tylko oświadczyć, że Klub mój w końcu tej debaty, jeżeli odpowiednia formuła się ujawni, Klub mój tak jak i poprzednio z całych moich sił p. Premjerowi w jego rozpoczętej akcji sanacyjnej i uzdrowienia stosunków gospodarczych, będzie pomagał. (Głosy: Brawo i oklaski w centrum i na lewicy).

O politykę Niemiec.

Berlin 12. 11. (AW) Ciekawym momentem kampanji wyborczej centrum stała się wielka mowa byłego kanclerza Wiertha we Frankfurcie.

Wirth oświadczył, że podstawą niemieckiej polityki musi być rozum, którego prawa nie dadzą się obejść. Wirth uważa, że wszelkie współdziałanie z prawicą jest niedopuszczalne. Twórcą dzisiejszej polityki zagranicznej republiki niemieckiej był zamordowany minister Rathenau, którego polityce Niemcy mają do zawdzięczenia, że nie zotały zalane przez bolszewizm.

Na konferencji w Spaa wielki przemysł niemiecki przez usta Stinnesa domagał się zaprzestania zapłaty odszkodowań i otwarcia **granic Niemiec dla bolszewizmu.**

Wszystkie kierunki demokratyczne w Niemczech zjednoczyły się we wspólnym wysiłku, którego wynikiem były postanowienia konferencji londyńskiej.

W ciągu sześciu lat istnienia republiki, odpowiedzialność za politykę państwową wobec groźniej sytuacji dźwigali demokraci niemieccy,

Obecnie gdy czasy się poprawiają, reakcja wyciąga ręce po władzę. Osiągnięcie władzy przez reakcję byłoby równoznaczne z utratą głównego dobra uratowanego przez demokrację, a mianowicie jedności Rzeszy niemieckiej.

Słowa generałów, którzy przegrali wojnę a obecnie prowadzą politykę voelkische, nic demokracją nie obchodzą.

Jeżeli naród niemiecki będzie bronił swej formy państwowej, to jest republiki, niewątpliwie wzmoże się on na siłach. Wirth zakończył swe przemówienie apelem do mas wyborczych, aby popierały te stronnictwa, które pragną podniesienia Niemiec.

Tak myślą Niemcy...

Gdańsk. 12. XI. (AW.) „Marienburger Ztg." donosi, że kandydat hitlerowców Jurgen von Ramin wygłosił w Malborgu mowę wyborczą w której nawoływał aby odebrane Niemcom dzielnice zdobyć z powrotem nie portmonetką, lecz żelazem z którego kuje się miecz i narzędzie wojenne. Mowa przyjęta była przez zebranych długotrwałymi oklaskami.

Nowa wojna w Europie.

Belgrad, 12. XI (AW) Prasa donosi o rozpoczęciu kroków wojennych między Czarnogórzem a Albanją, w związku z zamordowaniem wyższego urzędnika czarnogórskiego przez bandę albańczyków. Kilka tysięcy czarnogórców maszeruje w kierunku granicy albańskiej. Połączenie kolejowe z Sandżakiem odcięte. Spalono kilka wsi. Po obu stronach są zabici i ranni.

Ze stosuków sowieckich.

Lwów, 12. 11. (Pat) Dzisiejsza „Gazeta Lwowska" w korespondencji z pogranicza rosyjskiego p. t.: „Echa listu Zinowiewa" donosi, że według wiadomości z Moskwy powszechną konsternację i oburzenie wywołało w miarodajnych sferach wykrycie zdrajcy, który dostarczył Anglji znanego listu Zinowjewa. Jak donoszą dzienniki, zdrajcą tym okazał się członek kominternu towarzysz „M" kierownik „najtajniejszego wydziału", który kierował akcją przewrotową na terenie anglo saskim.

Ze stosunków włoskich.

Rzym, 12. 11. (PAT). W przeddzień otwarcia izby w kołach politycznych oraz opinji publicznej panuje wielkie ożywienie, które wzmogło się na skutek decyzji, powziętych przez byłych uczestników wojny pod wpływem mowy Mussoliniego i wreszcie oświadczenia, złożonego przez grupy, wchodzące w skład opozycji.

Decyzje powzięte przez byłych uczestników wojny wywołały wielkie wrażenie i są przedmiotem licznych komentarzy. Jest to apel do parlamentu, wzywający do przywrócenia porządku wewnątrz kraju.

Wydany wczoraj manifest partji opozycyjnych oświadcza kategorycznie, że opozycje nie weźmie udziału w pracach parlamentu dopóki obecna sytuacja wewnętrzna nie ulegnie zmianie.

Powyższy dokument, który określa formalnie taktykę opozycji, obala przewidywania co do możliwości powrotu opozycji do parlamentu w czasie pierwszych dni jego pracy.

Rzym, 12. 11. (PAT.) Dziś rozpoczną się prace parlamentu zebraniem, poświęconem pamięci zmarłych deputowanych.

Przed dyktaturą Mussoliniego.

Paryż, 12. 11. (AW.) Mussolini oświadczył korespondentowi „Chicago Tribune", że w razie potrzeby nie zawacha się przed ostatecznymi środkami, rozwiązując parlament i ogłosi dyktaturę. Odmowa opozycji wzięcia udziału w pracach parlamentu w niczem nie zmieni jego pozycji trwania na dotychczasowej drodze. Mussolini oświadczył, że trzyma w szachu faszystów, i gdybym wypuścił ich z ręki sama opozycja błagałaby mnie o pomoc.

Znaczenie lotnictwa w czasie pokoju.

Skrzydeł dla Polski! — skrzydeł jaknajwięcej. Trzeba nam tych skrzydeł nie tylko dlatego, że w przyszłości walka w obronie ognisk domowych rozegra się przedewszystkiem w przestworzach powietrznych, i dlatego, że zapanowanie nad swojem terytorjum bez floty powietrznej będzie w bliższej przyszłości zupełnie niemożliwe. Możnaby sobie raczej wyobrazić państwo bez floty morskiej bo przecież prócz skrawka nadbrzeżnego morze nie należy do nikogo, ale przestrzeń powietrzna ponad terytorjum danego państwa jest jego integralną częścią a nie móc nad nią zapanować znaczy wyrzec się swych praw zwierzchniczych znaczy nie być panem we własnym domu — znaczy nad dłuższą metę — kopać sobie grób politycznie i gospodarczo.

Bo trzeba pamiętać, że samolot jest nietylko najważniejszym środkiem najszybszej komunikacji, ale i siłą, kształcące nasze pokololenie. Budować nowe tory kolejowe trzeba będzie tylko tam gdzie niema dogodnych dróg wodnych, na którychby można transportować towary, bo dla przewozu przesyłek pocztowych, jak i pasażerów jest samolot daleko dogodniejszym i przy danym stanie techniki tańszym środkiem.

Gdy będziemy mieli należyte fundusze, wybudujemy więcej płatowców, wybudujemy własną fabrykę silników, stworzymy przy naszych politechnikach katedry lotnictwa, założymy więcej szkół obserwatorów i pilotów i wreszcie uniezależnimy się od zagranicy, idąc już o własnych siłach naprzód. Do postępu tego działu musiałaby się zastosować cała nasza technika i doczekalibyśmy się czasów że inżynier oraz robotnik polski nie potrzebowałby się wysługiwać zagranicy dla kawałka codziennego chleba. Będziemy wtedy mogli sami wykorzystać nasze najlepsze siły, a rząd i społeczeństwo będą mogli sumy, przeznaczone na bezrobotnych ofiarować w kierunku produkcyjnem.

A jaki hart ciała i ducha wyrabia lotnictwo! posłuchajmy słów lotnika Polaka, który zginął śmiercią tragiczną (Antoni Szenc „Pamiętnik pilota polskiego").

Latanie połączono jakąś obawą, ze zdenerwowaniem, i niepokojem prowadzi w krótkim czasie do ruiny nerwów i zdrowia i sprowadza prędzej czy później katastrofę... **Latanie dla człowieka opanowanego to ćwiczenie się w zachowaniu zimnej krwi, w skupieniu, uwadze, spokoju, odwadze może doprowadzić do cudownych rezultatów.** Dobry lotnik musi być idealnym człowiekiem!

Nie możemy żądać by skarb państwa w okresie, w którym musi z największym wysiłkiem dokładać wszelkich starań, by utrzymać równowagę budżetową, tę podstawę zdrowego stanu, gospodarczego asygnował pokaźniejsze sumy dla lotnictwo. Lotnictwo jak wogóle postęp całej techniki, leży raczej w interesie społeczeństwa. Ze społeczeństwa więc powinna wyjść inicjatywa i społeczeństwo musi w dobrze zrozumianym interesie własnym ponieść jak największe ofiary.

Musimy się wszyscy opodatkować, a trzeba nam dużych sum i stałych datków, byśmy nie musieli naszego jedynego talentu zakopać w ziemię, byśmy nie musieli wszystkiego rzucić na ołtarz ofiarny... po niewczasie.

Z działalności

Rady Związków Towarzystw Kupieckich Zachodniej Polski.

Dnia 3. bm. odbyło się w Bydgoszczy zebranie naczelnej organizacji kupiectwa kresów zachodnich „Rady Związków Towarzystw Kupieckich Zachodniej Polski", na którym zebraniu reprezentowano były Zwiazek Towarzystw Kupieckich na Pomorzu Centrala w Grudziądzu, Związek Towarzystw Kupieckich z siedzibą w Poznaniu, oraz Związek Towarzystw Kupieckich na Nadnotecki w Bydgoszczy. Polski Związek Towarzystw Kupieckich województwa śląskiego, aczkolwiek zgłosił swój akces do Rady, na zebraniu reprezentowany nie był.

Obradom przewodniczył urzędujący prezes Rady, p. Marchlewski, który zagajac zebranie wskazał na doniosłość pracy tej naczelnej organizacji kupiectwa ziem zachodnich, która wobec niepowołania do życia — mimo usilnych starań — Naczelnej Rady Kupiectwa Polskiego winna bronić interesów handlu i nie dopuścić do zmniejszenia obecnego stanu posiadania kupców polskiego na zachodnich ziemiach Rzeczypospolitej.

Z dotychczasowych działalności Rady zdawał sprawozdanie prezes Zwiazku Towarzystw Kupieckich na Pomorzu p. Marchlewski.

Starania Kupiectwa Polski Zachodniej o zmianę składu Komitetu Celnego, który na ogólną liczbę 41 członkó wykazuje jedynie czterech kupców spotkały się z odmownem stanowiskiem Ministra przemysłu i Handlu, który oświadczył, że skład komitetu już został ustalony a nowe rozszerzenie nie iest przewidziane. Dalej interwenjowała Rada w sprawie przewlekłej procedury w sądach przy skargach o uzyskanie wierzytelności jak i zwróciła uwagę kompetentnych władz na szerzących się nielegalny handel domokrążny, który przyprawia o straty skarb Państwa jak i komuny skutkiem niepłacenia podatku obrotowego. Ostatnie dwie sprawy dzięki staraniom Rady załatwiono po linji postulatów kupiectwa.

Odnośnie uzyskania kredytów dla kupiectwa, Rada postanowiła zwrócić się — wobec odmowy Banku Pol-

skiego, który sferom handlowym udziela kredytów minimalnych, oraz Pocztowej Kasy Oszczędności, która oświadczyła gotowość udzielania kredytu aż 50 000 złotych — przez delegację, w skład której mają wejść wojewodowie trzech zachodnich województw, prezydenci większych miast, posłowie, członkowie komitetów dyskontowych przy Oddziałach Banku Polskiego, oraz delegaci Związków, wchodzących w skład Rady, do Ministerstwa Skarbu, Dyrekcji Banku Polsktego i Pocztowej Kasy Oszczędności, którzy zwrócą uwagę tych czynników na katastrofalne położenie kupiectwa na kresach zachodnich, które częstokroć zmuszone jest opuścić zdobyte dla handlu polskiego placówki.

Ponieważ zamierzone jest przeprowadzenie w najbliższym czasie nowelizacji ustawy o państwowym podatku przemysłowym — który racjonalny w czasie inflacji, okazał się obecnie czynnikiem, potęgującym wzrost drożyzny — Rada postanowiła opracować własny projekt, który opierać się będzie nna jednorazowem pobraniu podatku od fabrykanta z chwilą, gdy towar opuszcza fabrykę, wzgl. importera, gdy towar przekracza granicę celną. Aby zapewnić skarbowi państwa dotychczasowe dochody, należy dążyć do racjonalniejszego wyzyskania podatku dochodowego, który dotąd przewiduje za wysokie minimum egzystencji dla pewnych kategorji, które skutkiem tego podatku wogóle nie płacą.

Jednorazowe pobieranie podatku obrotowego zapobiegnie defraudacjom podatkowym, które przybierają wielkie rozmiary, oraz przyczyni się do zwalczania handlu nielegalnego.

Ponieważ Ministerstwo nie przyznało kupiectwu Polski Zachodniej miejsc w Komitecie Celnym i Państwowej Radzie gospodarczej,, Rada zwróci się do Klubów Sejmowych i Prezydenta Rzeczypospolitej z prośbą aby wyżej wymienione organizacje składały się z przedstawicieli przemysłu, handlu i rolnictwa w równej liczbie, gdyż inaczej równowaga gospodarcza w państwie naszem przywrócona nie będzie.

Postępująca w osatnim czasie drożyzna wzmogła represje władz przeciw kupiectwu z ustawy o lichwie wojennej. Rada staje na zasadniczem stanowisku, że wspomniana ustawa nie może być „privilegium odiosum“ dla kupiectwa, gdyż inne warstwy są z działania jej wyeliminowane, nadto jest przestarzałą — obliczona na okres dewaluacji — także należy ustawę tą znieść. Dopóki to jednak nie nastąpi, Rada domaga się przy każdym poszczególnym wypadku z powyższej ustawy wysłuchania opinji rzeczoznawców.

Po szczegółowem omówieniu sprawy traktatu handlowego z Rzeszą niemiecką, oraz powzięciu uchwały, ż w sprawach ogólno kupieckich, wychodzących poza ramy jednego województwa, poszczególne Związki Tow. Kupieckich zastępować będzie Rada, przewodniczący zamyka zebranie, stwierdzając, że odtąd obowiązki prowadzenia biura Rady przechodzą na Związek Tow. Kupieckich w Bydgoszczy.

Wiadomości bieżące.

Kalendarz: Piątek Tomira. Wschód słońca 7.22 zachód 4.7. Wschód księżyca 6.27. zachód 9.42.

Repertuar Teatru Miejskiego.

CZWARTEK: **„DZWONY z CORNEVILLE“.** Ceny zniżone od 75 gr. do 3 zł.

PIĄTEK; **„RÓŻA STAMBUŁU“.** Ceny zniżone od 75 gr, do 3 zł.

SOBOTA: popoł. o g. 3,30 dla młodzieży **„HALKA“.** Ceny zniżone od 50 gr. 1,50 zł. wieczorem o g. 8 **„WIERA MIRCEWA“.** Ceny zniżone od 75. gr. do 3 zł.

NIEDZIELA: popoł o godz. 3,30 **„GRI-GRI“** Ceny zniżone od 75 gr. do 1,50 zł. wieczorem **„NAGA MUZA“.**

— ** **Wczorajszy koncert Anny Kalinowskiej** cieszył się wielkiem powodzeniem. Sala hotelu „Pod Złotym Lwem“ zapełniona była bowiem aż po brzegi. Po odśpiewaniu programu zmuszono śpiewaczkę do dodania jeszcze dość obszernego nadprogramu.

Artystka posiada dobrą szkołę i opanowuje doskonale technikę Obszerniejszej krytyki niestety — z powodu braku miejsca — podać nie możemy.

—** **Zawiadomienie.** Przypomina się, że w dniu 14-ym b. m., t. j. w piątek o godz. 8-ej wieczorem, odbędzie się w auli gimnazjum przyrodniczo-matematycznego, odczyt prezesa Izby Handlowo-Przemysłowej, p. dyrektora Janusza Czarlińskiego na temat „Wrażenia z podróży do Rumunji i Turcji“.

Wstęp 1 zł. — Uczniowie płacą 25 groszy.

Dochód na cele Towarzystwa Przyjaciół Uczniów Szkoły Budowy Maszyn.

—** **Pierwszy mróz.** Już wczoraj wczesnym wieczorem spadła temperatura na 2 stopnie C. poniżej zera. W nocy podobno było jeszcze zimniej. Dziś rano ciepłomierz wskazywał 4° C. poniżej zera — i to w słońcu. Na okolicznych mniejszych stawach i kałużach wody w mieście, utworzyła się już powłoka lodu o kilkumilimetrowej grubości. Piękną i długą jesień zaczynają więc wypierać pierwsze podmuchy zimowe.

—** **Na walnem zebraniu Konferencji Pań Mił. św. Wincentego a Paulo,** które odbyło się w dniu 12 bm. wybrano na przewodniczacego ponownie jednogłośnie ks. prob. Dembka. Sekretarką Zarządu została p. Stefaniakowa. W pięknem przemówieniu ks. dziek. Dembek wyraził uznanie dla pań Zarządu jak również pań, które poświęciły swą pracę dla dobra biednych. Nie zapomniał ks. dziekan również o zasługach naszych władz i kupców, którzy w zrozumieniu doniosłości sprawy ratunkowej dla biednych, przyczynili się do poparcia Tow. Pań Mił. Po przemówieniu ks. dziek. przeczytano sprawozdanie za rok 1923—24 gł. Zarządu i filji Chełmińskiego przedmieścia, które przyjęto do wiadomości. Nastąpiła dyskusja nad sprawą usamodzielnienia filji Chełmińskiego przedmieścia, poczem uchwalono przeprowadzenie usamodzielnienia.

Sprawozdanie za rok 1923—24 podamy w następnym numerze.

—** **Targi na konie** odbędą się w Grudziądzu w piątek 14 listopada br.

—** **Zarząd Okr. Zw. Kas Chorych na Województwo Poznańskie i Pomorskie** z siedzibą w Poznaniu, zwołuje po myśli § 8 ustęp 15 statutu związkowego na dzień 14 listopada rb. o godz. 10 przedp. a wrazie potrzeby i na 15 listopada rb. w wielkiej sali „Ubezpieczalni Krajowej“ w Poznaniu, ul. Mickiewicza 1 Konferencję Dyrektorów wzgl. Kierowników Kas Związkowych w sprawie przeprowadzenia z dniem 1 stycznia 1925 r. reorganizacji książkowości i rachunkowości w Kasach temuż Związkowi podległych.

—** **Obniżenie opłaty za paszporty zagraniczne.** Minister Skarbu wydał w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewn. rozporządzenie w sprawie wykonania ustawy z dnia 17-go lipca 1924 r., ustalającej opłaty za paszporty na wyjazd za granicę. Według rozporządzenia wynosi opłata za paszport zagr. 100 zł., za pozwolenie na ponowny wyjazd 100 zł., za paszport wielokrotny 250 zł., za paszport handlowy 25 zł., za zezwolenie na ponowny wyjazd za tym samym paszportem 25 zł.

Za paszport ulgowy, wydany osobom udającym się zagranicę: 1. w celach naukowych, 2. w celu leczenia się, o ile są niezamożne i kuracja zagranicą jest konieczna, 3. w celu uczestniczenia w zebraniach międzynarodowych, zawodach sportowych itp., 4. w celach społecznych 20 zł. Za zezwolenie na ponowny wyjazd 20 zł. Robotnicy, osoby, udające się w celu pracy zarobkowej oraz emigranci kontyngentalni otrzymują paszporty bezpłatnie.

Rozporządzenie powyższe weszło w życie z dniem 30-go października rb.

—** **Z kroniki policyjnej.** Podczas ostatniej doby aresztowano w naszem mieście 5 osób, a mianowicie 2 osoby za przekroczenie przepisów policyjnych przez zakłócenie awanturami na ul. spokoju nocnego. 2 za nierząd i 1 za pijaństwo.

—** **Kradzież w tramwaju.** Wczoraj w południe, w czasie największego przepełnienia w tramwajach, skradziono na linji Dworzec — Lipowa pasażerowi p. W. Zg. portfel, zawierający większą kwotę pieniężną oraz ważne papiery osobiste.

—** **Nieudana kradzież.** Niewyśledzeni dotąd sprawcy — korzystając z nieobecności gospodarzy domu pp W. — dobrali się wczoraj w nocy do mieszkania przy ul. Lipowej, obiecując sobie złupić wszystkie drogocenne rzeczy. Niestety nie wiedzieli, że nadzieja jest matką głupich, gdyż zaledwie zdołali otworzyć jedną z szaf, kiedy zbudzona tajemniczym szmerem służąca, narobiła wrzasku — wobec czego niefortunni złodzieje musieli czemprędzej uciekać.

—** **Podziękowanie.** Do kasy Konferencji Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo wpłynęło: ze skarbonki św. Antoniego w kościele farnym 340,60 zł., Sylwester Pardon 15 zł., Starościna Ossowska 2 zł., Dentysta Borowski 11,60 zł., oficerowie i chorążowie 64 pułku piechoty 34.69 zł., Skarbonka św. Antoniego u fary 183 zł., skarbonka wystawiona w kancelarji parafialnej 21,05 zł. i 1 gdański gulden.

Za wszystkie te dary składa serdeczne Bóg zapłać Konferencja P. Mił. św. Winncentego
M. Ruchniewiczowa przew., A. Brendlowa skarbn.

Ruch towarzystw.

—(rt) **Stow. Polskiej Młodzieży Katolickiej** podaje swym członkom do wiadomości, iż w środę rano o godz. 6 zmarł po długiej piersiowej chorobie zaopatrzony Sakramentami św. nasz miły druh śp. **Franciszek Dixa** w 19-tym roku życia. W zmarłym tracimy gorliwego członka.

Nabożeństwo żałobne za duszę śp. odbędzie się w sobotę 15-go bm. o godz. 9,30 w kościele farnym. Pogrzeb odbędzie się w sobotę o godz. 3 popoł. z domu żałoby Nadgórna 5. Zbiórka członków tow. celem wzięcia udziału w pogrzebie o godz. 2,30 przy kościele farnym.

O jak najliczniejszy udział uprasza ZARZĄD.

—** **Miesięczne zebranie Powiatowego Koła Związku Inwalidów Wojennych** odbędzie się dziś w **czwartek, dnia 13** bm. o godz. 6 popoł. w Bazarze, ul. Moniuszki. Na porządku obrad ważne sprawy. O godz. 4-ej popoł. odbędzie się w tymsamym lokalu posiedzenie Zarządu i Rady Zw. Inw. Wojennych. O liczny udział uprasza ZARZĄD.

(Nadesłano dopiero dzisiaj — red.)

REKLAMY.

Z Pomorza.

—** **GÓRNA GRUPA.** W dzień Wszystkich Świętych odbyła się w domu misyjnym w Górnej Grupie piękna **uroczystość składania** (czasowych) **ślubów zakonnych** przez 2 braci misyjnych i obłóczyny 4 postulantów czyli kandydatów na braci misyjnych.

Na tak doniosły akt, wspomniani postulanci i bracia misyjni przygotowali się przez 8-dniowe rekolekcje. Niektórzy z nich mieli tę radość, w dniu, w którym się poświęcili na wyłączną służbę P. Bogu, widzieć obecnych swych rodziców przybyłych na uroczystość. Towarzystwo Misjonarzy Słowa Bożego składa się z księży misjonarzy, wychowanych w szkołach tegoż towarzystwa, i z braci misyjnych, którzy również składają śluby zakonne i dopomagają w dziele misyjnem w miarę swych sił i zdolności, bądź w zakładach wychowawczych w ojczyźnie, bądź w misiach zagranicznych.

Młodzieńcy więc, którzy nie czują w sobie powołania do stanu kapłańskiego, albo których wiek już się nie nadaje do rozpoczęcia nauk, a którzy pragną poświęcić się Bogu i dopomagać w dziele misyjnem, szczególnie tacy, którzy nauczyli się jakiego rzemiosła, mogą się zgłosić o przyjęcie ich do postulatu do Ojca Superiora zakładu misyjnego w Górnej Grupie.

Wychowanków (kandydatów na księży misjonarzy) w zakładzie misyjnym w Górnej Grupie znajduje się obecnie w 4 klasach gimnazjalnych 70. Nauki udziela im 6 księży i jedna siła pomocnicza. Przyjmowanie nowych chłopców, wychowanków misyjnych, nastąpi z rozpoczęciem nowego roku szkolnego, można jednak już obecnie zgłaszać się o przyjęcie. Adresować należy do Wiel. Ojca Superiora w Górnej Grupie przy Grudziądzu.

—** **GRUPA,** pow. świecki. **(Przeniesienie zawiadowcy stacji).** P Frankenburg — zawiadowca stacji Grupa — został w tych dniach przeniesiony do Pucka, na miejsce tamtejszego naczelnika dworca kolejowego, p. Szulza, który na własne żądanie otrzymał taką samą posadę w [illegible].

—** **STAROGARD. (Zastraszające rozmiary tyfusu).** Od kilku tygodni szaleje tutaj — z coraz większą gwałtownością — epidemja tyfusu. Dotychczas stwierdzono przeszło 25 wypadków tej strasznej choroby, z czego 4 były śmiertelne. Chorych umieszcza się przeważnie w klasztorze S. S. Elżbietanek. Lekarz powiatowy, dr. Gaszkowski, wystosował w „Dzienniku Starogardzkim“ apel do ludności miasta celem zapobiegania rozszerzeniu się epidemji.

— **OLSZTYN. (Składki na rzecz matki ś. p. Ciechanowskiej).** Jak już donosiliśmy, ohydny morderca śp. Zofji Ciechanowskiej, niejakiś Sampa, został przez sąd niemiecki uwolniony od winy i kary. Dla matki zamordowanej, która żyje w nędzy, urządza „Gazeta Olsztyńska“ składkę.
Zalecałoby się, ażeby i u nas ofiary zbierane na nieszczęśliwą wdowę, znalazły należyte zrozumienie i poparcie.

Jeżeli niesprawiedliwego wyroku i ciężkiej krzywdy naprawić nie możemy, to przynajmniej ulżyjmy dolę naszym rodakom za kordonem.

Z całej Polski.

—** **POZNAŃ.** W nocy z dnia 10 na 11 listopada r. b. włamali się złodzieje do biur Okręgowego Związku Kas Chorych w Poznaniu, ul. Patrona Jackowskiego 13, rozerwali żelazną szafę i zabrali, jak dotychczas zdołano stwierdzić 36,72 zł gotówki, okrągłą pieczątkę z napisem „Okręgowy Związek Kas Chorych w Poznaniu“ oraz 510.— zł w złotych bonach skarbowych serja II. A nr. 059 750 do 059 800 w sztukach po 10 złotych. Ostrzegamy przed nabyciem.

—* **WARSZAWA. (W 130 rocznicę rzezi Pragi).** — Przedmieście Warszawy, Praga, obchodziło w niedzielę smutną uroczystość 130-lecia historycznej rzezi Pragi, dokonanej podczas powstania kościuszkowskiego przez wojska rosyjskie, pod wodzą Suworowa. W uroczystości wzięło udział wojsko oraz tłumy mieszkańców Pragi i Warszawy.

—** **WILNO. (Zjazd mahometan polskich).** W końcu bieżącego miesiąca odbędzie się w Wilnie Zjazd mahometan z całej Polski. Poza sprawami bieżącemi, dotyczącemi wyznania mahometańskiego w Polsce, poruszone będą kwestje, związane z zapowiedzianym na rok 1925 wszechświatowym zjazdem muzułmańskim w Kairze. Zjazd w Kairze ma rozważać położenie, wytworzone wskutek zniesienia kalifatu. Zjazd wileński wybierze delegację, która będzie reprezentowała mahometan Polski na Zjeździe kairskim.

Ze sali sądowej.

Przed I. Izbą karną Sądu Okręgowego w Grudziądzu zasądzeni zostali w dniu 6 listopada br. 1. Józef Hafter, rzeźnik z Przechowa, na 200 zł za kupno skradzionego zegarka z łańcuszkiem od niejakiego Fritza Hrmanna z Świecia, skradziony Wojciechowi Hoffmannowi z Świecia. 2. a) Ludwik Szarmach, robotnik z Nowej Cerkwi pow. Starogard, na 6 miesięcy więzienia b) Konrad Szlass, robotnik z Gniszewa pow. Tczew, na 1 miesiąc więzienia — a) że w nocy z 11 na 12. marca rb. za pomocą włamania skradł Leonardowi Jurkiewiczowi z Greblina pow. Gniew 1 świnię, b) że był przy kradzieży świni pomocnym Szarmachowi. Współoskarzony Borkowski Michał z Nowej Cerkwi o tą samą kradzież, został uwolniony od winy i kary, również współoskarzeni o liczne kradzieże Paweł Kotulski, Ludwik Gościński, Józef Kloskowski, Feliks Seroka i Franciszek Malecki zostali uwolnieni od winy i kary.

Sprawy społeczno-gospodarcze.

— **Utworzenie Targów Warszawskich.** WARSZAWA 11. XI (AW) Wczoraj w ratuszu pod przewodnictwem rektora Ponikowskiego, odbyło się zebranie komitetu organizacyjnego przyszłych Targów Warszawskich. Ustalono, że targi te mają być krajowe, odbywać się zawsze na wiosnę i jesień każdego roku i trwać 10 dni.

Drukarnia Pomorska Tow. Akc. Grudziądz.
Redaktor odpowiedzialny: Konstanty Dąbkowski

KINO VARIETE **ORZEŁ**

Dziś i w dni następne do 16 bm., codziennie o godz. 5 i 8, w niedzielę od godz. 4-ej.

„MAREMMA“ Kwiat Bagniska. Romans filmowy razem w 10 akt. na tle powieści **Quida**.

Obwieszczenia urzędowe władz miejskich.

Według prawa prasowego odpowiada za dział niniejszy nadsekretarz miejski Damazy Łaszkowski w Grudziądzu.

Ogłoszenie.

W ostatnim czasie daje się coraz częściej zauważyc, że niektóre osoby przez rzucanie słomy, siana, mierzwy, odpadków od węgla, drzewa, kapusty kartofli itp. na ul tut. miasta a także przez nieprzepisowe naładowywanie wozów powyższemi przedmiotami, co powoduje spadanie tychże — zanieczyszczają ulice.

Wobec tego podaje się potwórnie do publicznej wiadomości, że na mocy rozporządzenia policyjnego z dnia 15 4. 1910 r. dot. ruchu publicznego i utzymania czystości na ulicach m. Grudziądza jest wszelkie zanieczyszczanie ulic surowo zakazane i niezastosuwujący się do powyższego rozporządzenia będą bezwzględnie do odpowiedzialności pociągnięci.

Grudziądz, dnia 13 listopada 1924 r.

Prezydent miasta
(—) Wiodek.

Stowarzyszenie Oberżystów
na Grudziadz i okolicę

W poniedziałek, dnia 17 bm. o godz. 3 po poł. **odbędzie się w hotelu „Złoty Lew“**

WALNE ZEBRANIE

Z powodu bardzo ważnego porządku obrad przybycie wszystkich członków konieczne.
2300 **Zarząd.**

Hotel Kellasa

W czwartek, dnia 13 b. m.

pierwsze kiszki z kapustą

O liczny udział uprasza 2299
J. Kellas.

---

3 Maja 30 **Pomorzanka** 3 Maja 30

Restauracja i Kawiarnia

W czwartek, dnia 13 b. m. o godz. 7 wiecz.

pierwsze kiszki z kapustą
i nogi wieprzowe

O liczny udział uprasza
Gospodarz.

Skrzydła i pianina
marki:

Bechstein, Blüthner
Feurich :: Niendorf

i innych najsłynniejszych firm wszechświatowych,
harmonja fabr. Mannborg
jakotaż
pianina własnej fabrykacji
poleca po cenach solidnych i na korzystnych warunkach zapłaty
w wielkim wyborze

B. Sommerfeld

Telefon 883 Bydgoszcz Sniadeckich 56
Fabryka fortepianów i budowa organów.
HURTOWNIA. [2143

Plac 23 Stycznia nr. 23. **Jakobson**

ZĘBY plomby od **2.— zł.** począwszy w pierwszorzędnem wykonaniu **na odpłatę**

Farbiarnia
Pralnia Chemiczna
i Parowa Pralnia Bielizny

G. GĘDE i S-ka
dawniej EDELWEISS
Tel. 316. **w Grudziądzu** Tel. 316.
przyjmuje

wszelką garderobę

damską, męską i futra do farbowania i czyszczenia.

Miejsca przyjmowania w fabryce
Tuszewska Grobla 54.
ul. Długa 8.
ul. Toruńska 16.
u p. Kiebowskiego Pl. 23 Stycznia 23.
u p. Wendlera . . . ul. Sienkiewicza 2.
[1581

Materjały piśmienne, biurowe i szkolne

poleca

Hurtownia St. Całbecki
Grudziądz. Mickiewicza nr. 21. [12280

FUTRA

1651

wszelkie męskie i damskie. — Galanterja futrzana. — Najnowsze modele stale na składzie

M. RODZYNAK, Warszawa
Tel. 43-52. Marszałkowska 120 Tel. 43-52.
Hurt Egz. od 1890 r. Detal

EAU de COLOGNE
Przemysławka
SKONCENTROWANA
HENRYK ŻAK
POZNAŃ

Traktor-Fordsona
w ruchu

przedstawiony będzie w czwartek dnia 12. bm. na okaz u pana Pawła Kliewera, rolnik Mątawy pow. Świecka. Wszelkie strony zainteresowane upr. się o łaskawe przybycie. —

Arthur Lemke, Grudziadz.

Potrzebujemy od zaraz lub 1 grudnia br.

2 młodszych
Ekspedjentów

Zgłoszenia piśmienne prosimy przesłać do firmy

BRACIA JAKOBY

właśc: **Wajsman i Szydowski**
Grudziądz. — Rynek 1/2.

Baczność! Baczność!
Plac 23-go Stycznia nr. 12
I. piętro

Kupuję i płacę nadzwyczaj wysokie ceny za:
brylanty, zęby sztuczne, złoto i srebro, łyżki, złote zegarki, łańcuszki, pierścionki, monety srebrne i złote, platynę, biżuterję, double i każdą ilość surowego bursztyn

B. PAPIER, Grudziądz.
Plac 23-go Stycznia nr. 12 I piętro.

BANK LUDOWY

Tel. 421. Sp. z oodpwiadzialn. nieogr Tel. 421
Założony w roku 1890
GRUDZIĄDZ, ul. Józ. Wybickiego 21.

Załatwia zlecenia bankowe. Przyjmuje wkładki oszczędn. i oprocentowuje wedł. umowy

Zakupuje i sprzedaje
waluty zagraniczne, złote, srebrne i papierowe.

Udziela pożyczek:
na weksle — na poukład złota i srebra i w rachunku bieżącym
1257A

KORZYSTNE KUPNO

WĘGIEL Pa

kostka orzech I. gruby

za ctr. 2 zł.

loko skład i franko dom oddaje

HIPOLIT KOTLIŃSKI

Skład żelaza i sprzętów kuchennych
Mickiewicza 24 GRUDZIĄDZ Mickiewicza 24

Teraz pora do sadzenia!

A. Rathke & Syn, Sp. z ogr. por.

Szkółki drzew owocowych, zagajników i krzewów.

Hodowla nasion Ogrodownictwo

Praust pod Gdańskiem. Telefon Gdańsk 646.

1249

Samochody

ubezpiecza

od wypadków wszelkich (auto-casco)

„VESTA”

Oddział Pomorski
GRUDZIĄDZ

Plac 23 Stycznia nr. 10

Telefon 88 Telefon 83

Sprzedaże

Baczność!
Garnitur koszykowy
tanio na sprzedaż.
ul. Kwiatowa 28. II ptr.

Korzystne kupno!
Dębowa sypialka jasna) urządzenie biurowe, szkła kryształowe, różne książki, 2 kasety do pieniędzy.
Oglądać można pomiędzy godz. 11—12 przed poł. i 3—4 po poł. [2303
W A H L,
ul. Nadgórna nr. 41/42.

Sieczkę
po cenie zł. 3,50 za centnar sprzedaje [12637
A. W E G E
Owczarki, Tel. 792.

Nowy czarny
płaszcz
pluszowy
na sprzedaż. Cena 200 zł.
ul. Kościuszki 38, p. 1.

Sprzedam bufecik, dębowy, kuchenkę żelazną, stoły, krzesła, rądle miedziane. Tuszewska Grobla 18 I piętro pr.

Repozytorjum
rozmiar 2×2.50 mtr., 45 ctm.. głęboko oszklone korzystnie do oddania
ST. CZAPCZYK
skład broni
ul. Sienkiewicza nr. 7

Kupno

Poszukuje 10 ctr.
SIANA
albo koniczyny
dostawa Grudziądz
Bronisław Morawski
Józefa Wybickiego 16
Telefon 108. (2293

Poszukuje się dobrze zgrane (2318
trio
damskie
od 1. 12. 24. Zgłoszenia do „Par“, Poznań, Fr. Ratajczaka 8. pod nr. 46,115.

Poszukuje się kupna lub dzierżawy
S K Ł A D U
przy ul. Toruńskiej
Zgłoszenia do Głosu Pomorsk. pod nr. 12664.

Mieszkania

Pokój umebl. od 15 X. do wynajęcia
ul. Długa 6, I piętro

Pokoj umeblow.
z 2 oknami i balkonem od 15/XI, do wynajęcia
HOFFMANN
Rzezalniana 11. (12645

Poszukuję mieszkania
2—3 pokoi z kuchnią i łazienką. Czynsz obojętny, zapłacę na jeden rok z góry. Zgł. pod nr. 12638 do Gł. Pom

Pokój umebl. wynajmę dystyngowanemu panu. Tuszewska Grobla 18. I piętro pr

ODSTĄPIĘ
3 pokojowe, komfortowe mieszkanie.
z meblami i kuchnią, pokój dla służby, łazienką z światłem elektr. i gaz. Oferty poważne składać do Głosu Pom. pod nr. 12960.

Umebl. pokoje
z kuchnią i światłem elektr. od zaraz do wynajęcia. (12651
Kalinkowa 9, parter I.

Pokój umebl. dla oficera do wynajęcia
Kwiatowa 7, I piętro.

Posady

B Y Ł Y
oficer gospodarczy
Pomorzanin, lat 30, poważny, energiczny, władbiegle językiem polsk i niem., biegły w korespondencji i rachunkowości, posiad. znajom. buchalt. i pis. na maszynie. Pracował na stanowiskach samodz. poszukuje jakiejkolwiek posady od zaraz. Oferty pod 12650 do Gł. Pom.

Poszukuję
dla syna mego lat 16, z średnim wyszkoleniem
posady jako uczeń
do w większym biurze handlowym lub przedsiębiorstwie Zgłosz. do Głosu Pom. pod 12630.

Potrzebne
15 letnie dziewczę
Plac 23 Stycznia 23. I

Poszukuję krawcowej lub krawca
do szycia płaszczy damskich. (12626
Z. LUBOMSKA,
Rynek 21.

Służąca-kucharka
potrzebna od zaraz
ul. Nadgórna 48a, 1 p

Ekspedjentka
z znajomością w sprzedaży artykułów elektrycznych i instalacyjnych od zaraz potrzebna
Patermann i Schwarz
GRUDZIĄDZ
Mickiewicza 2. (2305

Różne

Poszukuję
pożyczki do 2000 zł:
za dobrym procentem na pewny interes. Zgl. do Gł. Pom. pod 12662

Kurs batykowania
rozpocznie się 15 XI. br
Wpisy codziennie od 12—14 ul. Lipowa 49 1 piętro (12643

Nadeszły
ORZECHY
jądrowe
polecam również
kwaśną kapustę Ia
F. DUMONT,
Pańska 17.

Młody intelig. manipulant leśny
na samodzielnem stanowisku, Pomorzanin,
Pragnie zapoznać Panię
w wieku od 17 do 21 lat. Panie, którym zależy na szczęściu w pożyciu małżeńskiem zechcą nadesł. oferty wraz z fotografią do Głosu Pomorsk ego pod 12644. Dyskrecja zapewniona, rzecz traktuje się poważnie.

Uczciwego znalazcę bucika dziecięcego, zgubionego dnia 11/XI. w okolicy ul. Bu kiewicza i Solnej, uprasza się o zwrot takowego (12647
Kościuszki 2, II, na I.

Używane
meble
tanio na sprzedaż
ul. Młynska 5.